

Anthroposofický výklad evangelií a jejich obnova

Rudolf Steiner

*Tři cesty poznání Krista • Kristus v předkřesťanské době • Lidé před Kristem a po Kristu •
Chtivost poznání - upřímná touha po poznání • Anthroposofický výklad evangelií - jejich
obnova podle kroniky Akáša • Matoušovo evangelium a svátý Jeroným
• Nutnost okultního poznání evangelií v dnešní době*

Když si vzpomenete, čím jsme včera uzavřeli naši úvahu, mohli byste její závěr shrnout slovy, že od události v Palestině, od mystéria na Golgotě až do počátku epochy, která byla dostatečně charakterizována a u jejíž vstupní brány v naší době do jisté míry stojíme, byla Kristova událost taková, že člověk mohl různými cestami exoterně dospět k určitému prožívání Kristova impulsu - k prožívání před samotnou iniciací. Řekli jsme, že jednou z těchto exoterních cest je cesta skrze evangelia, skrze Nový zákon. Neboť z toho, co bylo řečeno, můžeme usoudit, že obsah evangelií, přijmeme-li ho náležitým způsobem do své duše a necháme ho na sebe náležitě působit, skutečně vyvolává u každého jednotlivce vnitřní prožitek. A tento vnitřní prožitek můžeme označit za prožitek Krista.

Potom jsme řekli, že druhá cesta exoterika spočívala v zabývání se tím, co mohl z duchovních světů zvěstovat v jistém smyslu iniciovaný esoterik, takže i člověk, stojící dosud před branou zasvěcení, mohl dospět k zážitku Krista nikoli prostřednictvím tradovaného evangelia, nýbrž na základě nepřetržitého zjevení z duchovních světů.

Pak jsme včera jmenovali třetí cestu, cestu vnitřního prohloubení mysli, a poukázali jsme na to, že tato cesta musí v naší duši vycházet z vnímání toho, že člověk, cítí-li ve svém nitru pouze božskou jiskru, může být puzen k hrdosti a pýše, a že na druhé straně, neuvědomí-li si souvislosti s Bohem, může být doháněn k zoufalství. A potom jsme viděli, že kolísání mezi zoufalstvím na jedné a pýchou na druhé straně, od události v Palestině a při pohledu na ně skutečně umožňuje, aby se v nás zrodila událost Krista. Také jsme poukázali na to, že v příštích třech tisíciletích se počínaje naší epochou všechno pro vývoj lidstva změní. A poukázali jsme na významnou událost, která navazuje na mystérium na Golgotě, avšak bude ji možné zřít jenom v nadsmyslových světech. Poukázali jsme však i na to, že se zvyšují lidské schopnosti a že od počátku naší epochy bude vyrůstat dostatečně velký počet lidí, kteří budou zřít Krista, takže to, co dosud ve světě oprávněně existovalo jako víra, bude vystřídáno tím, co lze nazvat zřením Krista.

Naším úkolem tedy bude v průběhu přednášek dále charakterizovat, jak se z obvyklého prožitku Krista jakožto citového prožitku zcela logicky otevře cesta k tomu, co lze nazvat křesťanskou iniciací, křesťanským zasvěcením. V příštích dnech budeme podrobněji hovořit o podobě křesťanského zasvěcení a naším úkolem bude také blíže charakterizovat povahu Kristovy události. V těchto dnech má tedy před námi vyvstat obraz křesťanského zasvěcení, jakož i Kristovy události od Janova křtu až k dokonání mystéria na Golgotě. Vybavíte-li si resumé našeho dosavadního výkladu, může ve vás vytanout otázka, otázka zcela oprávněná: Jak je to vlastně s poměrem vnějšího křesťanství, křesťanského vývoje, jak se odehrává v průběhu světových dějin, ke Kristově události samotné? Každému člověku, který je svým vědomím zakotven v současnosti, který neměl nějaké zvláštní citové zážitky mystického druhu nebo za sebou nemá počáteční etapy esoteriky, musí připadat zvláštní, že by zcela určitý druh duševního prožívání měl být u každého člověka natolik závislým na historické skutečnosti, na palestinských, golgotských událostech, a že dříve pro tyto lidské duše nebylo možné něco, co se pak prostřednictvím těchto událostí možným stalo, totiž niterný zážitek Krista.

Tuto skutečnost si vůdcové prvních křesťanů a také sami první křesťané velmi zřetelně uvědomovali, a pro přípravu na další dny bude velmi dobré, poukážeme-li dnes také poněkud na to, jak to v duších těchto prvních křesťanů vypadalo.

Člověk by se velmi snadno mohl domnívat - což se také později stále více stávalo jakýmsi ortodoxním, stranným názorem - že lidé předkřesťanské doby se radikálně lišili od lidí doby křesťanské. Že je tento názor jednostranný, můžete vyrozumět již ze slov Augustinových: „Co se dnes nazývá křesťanským náboženstvím, existovalo již u lidí starých dob a nechybělo to ani v počátcích lidského pokolení; a když se Kristus zjevil v těle, dostalo pravé náboženství, které zde bylo již dříve,

jméno křesťanství.“ V Augustinově době si tedy lidé byli dobře vědomi toho, že neexistuje tak radikální rozdíl mezi dobami před Kristem a po Kristu, jak se domnívaly ortodoxie a zelotismus.

Také Justin Mučedník má ve svých spisech velmi zvláštní vývody. Justin, uznávaný církví za mučedníka a církevního otce, se rozplývá nad vztahem Sokrata a Herakleita ke Kristu. Justin skutečně ještě v určité čistotě vidí v Kristu to, co jsme včera vyložili jako vztah Krista a Ježíše Nazaretského, a podle toho také rozvíjí svoji ideu Kristovy bytosti. Ve smyslu své doby říká něco, co můžeme týmiž slovy opakovat i dnes: Kristus neboli Logos byl vtělen v člověku Ježíši Nazaretském. A nyní se ptá: Cožpak Logos nebyl přítomen ve význačných osobnostech předkřesťanské doby? Cožpak byl člověk v době před Kristem Logu úplně cizí? - Na tuto otázku odpovídá Justin Mučedník „nikoli“; tak tomu podle jeho mínění naprosto není: Sokrates a Herakleitos byli také lidé, ve kterých žil Logos. Jenže oni ho neměli úplně; a díky Kristově události se stalo možným, aby v sobě člověk prožíval Logos úplně, v jeho původní dokonalé podobě.

Z takového výroku osobnosti veskrze uznávané za církevního otce zaprvé poznáváme, že prvním křesťanům bylo známo to, co - jak praví Augustin - tady vždycky bylo a co prostřednictvím mystéria na Golgotě pouze zvýšenou měrou vstoupilo do vývoje Země. Tím druhým je odpověď prvních křesťanských staletí na otázku, kterou jsme si museli položit i dnes. I lidé, kteří měli ještě blízko k události na Golgotě, jako Justin Mučedník, kteří také ještě věděli mnohem více o povaze lidí vzdálených od nich jen několik staletí, jako byli Herakleitos a Sokrates, taková lidé si v tehdejší době mysleli: Ačkoli žil i tak vynikající člověk jako Sokrates, který v sobě prožíval Logos, přesto jej v sobě nemohl prožít úplně, v jeho nejintenzivnější podobě.

A to je důležité. Je to, abych tak řekl, svědectví z dřívější doby o tom, jak lidé cítili, že - i když pomíneme samotnou golgotskou událost - mezi předkřesťanskými a křesťanskými staletími skutečně leží něco, čím se lidé před Kristem a po Kristu liší. A ve vědomí dřívějších staletí by se také dalo historicky dokázat (jiné věci by nám k tomu poskytly četné důkazy), že si lidé říkali: Lidská přirozenost se zkrátka změnila, nabyla jiné povahy. Bylo tomu prostě tak, že když někdo žil ve třetím století po Kristu a ohlédl se za lidmi třetího století před Kristem, mohl si říci: Ačkoli svým způsobem dokázali proniknout velmi hluboko do tajemství bytí, to, co se může dít v lidech po Kristu, to se v nich dít nemohlo!

Tedy to, co řekl Jan Křtitel: Změňte svůj názor na svět, své pojetí světa, neboť časy se změnily! a to, co potvrzuje tajná věda, tu také v prvních staletích po Kristu silně a intenzivně žilo. Musíme si velmi zřetelně uvědomit: chceme-li porozumět vývoji lidstva, musíme opustit zcela mylnou představu, že člověk býval vždycky takový, jaký je dnes. Neboť nehledě na to, že bychom s tím nemohli spojit žádný smysl s ohledem na reinkarnaci, musíme na základě všeho, co se dochovalo jako tradice i co nám ukazuje tajná věda, připustit, že lidé dřívějších dob skutečně měli to, co dnes žije pouze v podvědomí, totiž jisté jasnozření; potom však z těchto výšin jasnozření sestoupili a nejhlubší bod tohoto sestupného vývoje - kdy lidé vyvíjeli síly, jež překrývaly síly starého jasnozření - spočívá v době, kdy se událo mystérium na Golgotě.

Ve hmotné oblasti lidé věří, že zcela nepatrným množstvím nějaké látky může být ovlivněno velké množství tekutiny. Přidáte-li například kapku nějaké látky do určité tekutiny, rozšíří se ve hmotě této tekutiny a celou tekutinu zbarví. To v hmotné oblasti každý uzná. Je však nemožné porozumět duchovnímu životu, neuznáme-li v duchovní oblasti totéž, co tak snadno uznáváme v hmotné oblasti. Naše Země není pouze hmotným tělesem, jak ho vidí naše oči, nýbrž tato Země má duchovní schránku. Tak jako my sami máme éterné a astrální tělo, má i naše Země taková vyšší těla. A jako se malé množství látky rozšíří v tekutině, rozšířilo se i to, co duchovně vyzářovalo z činu na Golgotě, do duchovní atmosféry Země, prostoupilo ji a je od té doby v ní.

Od té doby je tedy naší Zemi dáno něco, co dříve neměla. A jelikož duše nežijí obklopeny všude pouze hmotným světem, ale jsou jako kapky žijící v moři zemského duchovna, jsou lidé od té doby obklopeni duchovní atmosférou naší Země, která je prostoupená impulzem Krista. Tak tomu před mystériem na Golgotě nebylo; a to je ten velký rozdíl mezi životem před Kristem a po Kristu. Nedovede-li si člověk představit, že se něco takového v duchovním životě děje, pak ještě není tak daleko, aby křesťanství skutečně chápal jako mystickou skutečnost, jejíž plný význam je možné poznat a uznat jenom v duchovním světě.

Kdo se vrátí v jistém ohledu k neradostným sporům o bytost a osobnost Ježíše Nazaretského a o bytost a individualitu Krista, ten však přece jen může v profánně gnostických a mystických názorech prvních křesťanských staletí všude *posvát-* procítit, že ti nejlepší, kteří se tenkrát starali o šíření křesťanství, stáli skutečně s posvátnou úctou před touto mystickou skutečností křesťanství. A právě u prvních křesťanských učitelů, i když jsou ve svých slovech a větech někdy velmi abstraktní, můžeme zřetelně pozorovat, jak stojí s posvátnou úctou před vším, co se vlastně díky křesťanství událo pro vývoj světa. Jak si jistým způsobem stále znovu říkají: Lidský rozum je vlastně slabý, síly lidského citění jsou vlastně slabé a nedostatečné na to, aby skutečně vyjádřily nesmírný význam a hloubku toho, co se stalo díky mystériu na Golgotě.

Tato nemohoucnost skutečně vyjádřit nejvyšší pravdy, kterých se člověk musí dotknout, je něčím, co vane prvními křesťanskými naukami jako kouzelný dech; a je také tím, co pro nás při četbě takových spisů může být i v naší době dobrým ponaučením. Můžeme se tu učit jisté skromnosti vůči nejvyšším pravdám, a máme-li v naší době nezbytnou pokoru a skromnost vůči tomu, co lze u bran nové křesťanské epochy poznat více než v prvních křesťanských staletích, dospějeme k tomu, že si řekneme: Jistěže bude možné poznat více, avšak nikdo, kdo se dnes chce odvážit mluvit o mystériích křesťanství, by neměl zůstat v nevědomosti o skutečnosti, že to, co dnes dokážeme říci o nejhlubších pravdách vývoje lidstva, bude již v poměrně krátké době nedokonalým. A protože chceme postupně přejít k hlubší charakteristice křesťanství, je nutné již dnes vyzvednout, jak se má člověk vůči duchovnímu světu chovat ve svém nitru, když přijímá nebo chce dokonce šířit pravdy, které k nám mohou proudit od devatenáctého a začátku dvacátého století.

Tady je nutné, třebaže o pojmu milosti tolik nemluvíme, abychom ho prakticky velmi intenzivně uskutečňovali.

A každému okultistovi je dnes jasné, že tento pojem milosti musí zcela zvláštní měrou patřit k jeho vnitřní životní praxi. Jak je to míněno?

Je to míněno tak, že dnes můžeme zcela nezávisle na evangeliích a jakékoli tradici bádát o nejhlubších pravdách souvisejících s křesťanstvím, ale všechno, co je spojeno s určitou chtivostí poznání, s touhou získat co možná nejrychleji určitou sumu pojmů, povede ne-li k úplnému omylu, tak zcela jistě ke zkreslení pravdy. Kdo by si tedy řekl: Když už jsem jednou okultně připraven, musím přece přijít na to, jak poznat obsah například Pavlových listů nebo Matoušova evangelia! - kdo by to chtěl podniknout a myslel by si, že s tím bude v určitou chvíli hotov, ten by se zcela jistě mýlil.

Tyto dokumenty je možné z lidského hlediska proniknout, ale není možné se seznámit se vším, co lze vědět. Neboť zde je právě pro okultního badatele zlatým pravidlem: mít trpělivost a čekat - nikoli až my budeme chtít pravdy sami uchopit, ale až ony přijdou k nám. Tak bude moci leckdo přistoupit k Pavlovým listům a bude se cítit připravený poznat to či ono, protože mu na to v duchovním světě padne jeho otevřený zrak; kdyby však chtěl v témže okamžiku uchopit jiné místo, i kdyby to bylo hned vedle, nedokázal by to. Potlačit tuto chtivost poznání je pro dnešní dobu nutné. Člověk si má naopak říci: Milost mi přinesla určitý počet pravd, a já budu trpělivě čekat, až ke mně přijdou další. - Dnes je určité pasivní chování vůči pravdám nezbytné skutečně více než někdy před dvaceti lety. Je však nutné, neboť naše duchovní smysly musí teprve plně dozrát, aby do nás pravdy vpouštěly v jejich pravé podobě.

To je praktické ponaučení, co se týče bádání v duchovních světech, zvláště z hlediska jejich poměru k události Krista.

Je od základu chybou, jestliže se lidé domnívají, že se mohou zmocnit toho, co k nim má přicházet určitým pasivním způsobem. Musíme si totiž uvědomit, že to, čím máme být, můžeme být jenom tehdy, uznají-li nás duchovní mocnosti za hodna tím či oním být. A všechno, co můžeme dělat v podobě meditací, kontemplací atd., je tu v podstatě jenom proto, aby nám otevřelo oči, nikoli proto, abychom se zmocnili pravd, které musí přijít k nám a za nimiž se nesmíme honit.

Naše doba je určitým způsobem zralá, aby ti, kdo na základě pasivnosti pěstují ve svém duševním vývoji zmíněnou náladu oddanosti – a s jinou náladou se člověk do duchovních a světů nedostane - poznali, co bylo řečeno a co dnes stojí v čele našeho výkladu: že z činu na Golgotě vyprýštilo cosi jako krůpěj duchovní substance. Duše jsou dnes zralé k pochopení této věci. A mnohé z toho, co přinesly novější doby, bychom neměli, kdyby duše nechtěly dozrávat tímto způsobem. Stačí, abych tu upozornil jen na jedno: Kdyby duše Richarda Wagnera určitým pasivním způsobem nedozrála, kdyby nebyl určitým způsobem tušil golgotské mystérium, vyprýštění toho, co skanulo do duchovní atmosféry pozemského lidstva, nemohli bychom od něj mít jeho *Parsifala*. Můžeme se o tom u Richarda Wagnera dočíst, tam, kde mluví o významu Kristovy krve. A v naší době můžeme najít mnoho takových duchů, kteří nám ukazují, jak je to, co se vznáší v atmosféře, uchopeno dušemi, do nichž to proniká. A duchovní věda je tu z toho důvodu, že skutečně mnohé duše - více než ony samy vědí - mají dnes možnost dosahovat z duchovního světa takových vlivů, jaké byly popsány; takovéto duše v tom ale potřebují ulehčení, spočívající v porozumění duchovnímu světu. A vlastně nikdo nedojde k duchovní vědě s nezralým srdcem, nikdo, kdo nemá více méně upřímnou touhu poznat něco z toho, co bylo právě vyloženo. Může se stát, že někdo je do duchovně-vědeckého hnutí puzen také zvědavostí a podobně. Avšak ti, kdo jsou k němu puzeni upřímným srdcem, cítí touhu otevřít své duše tomu, co se počíná naší dobou připravuje pro příští epochu vývoje lidstva.

Duchovní vědu dnes lidé potřebují z toho důvodu, že duše se opět stávají jinými, než ještě před nedávným byly.

Jako dozraly velkou proměnu v době, do které spadá událost na Golgotě, tak zažijí zase velkou proměnu v tomto a v pozdějších tisíciletích. A vznik anthroposoficky orientované duchovní vědy souvisí s tím, že duše, i když si toho nejsou jasně vědomy, mají přece jen temný pocit, že se v dnešní době něco takového děje. Z toho důvodu se stalo nutným to, s čím se započalo právě na půdě

anthroposofického vývoje: určitý rozbor základů evangelií. A jestliže se poctivým vnitřním citěním můžete přesvědčit, že na Kristově události je něco pravdivého, tak jak to bylo včera vyloženo, bude pro vás pochopitelné, co se stalo při rozboru evangelií: potom totiž porozumíte, že naší antroposofickou interpretací evangelií bylo učiněno něco, co se velmi odlišuje ode všech ostatních výkladů evangelií, které byly v uplynulých staletích až doposud prováděny.

Neboť vezme-li někdo do ruky vytištěné přednáškové cykly nebo si vzpomene na přednášky pojednávající o evangeliích, uvidí, že se všude vracíme k pravým významům, které se nemohou ukázat, vychází-li někdo pouze z dnešního textu evangelií. Triviálně řečeno to neznamená nic jiného než to, že na základě dnes existujících překladů evangelií už člověk nemůže dojít k tomu, nač vlastně chtějí evangelia poukázat; neboť tak jak dnes existují, již svým způsobem nejsou vůbec použitelná. Co se tedy stalo k vysvětlení Kristovy události, a co se musí stát?

Ti, kdo se blíží k pochopení Kristovy události cestou duchovní vědy, si musí uvědomit, že tato evangelia byla napsána jako lidmi, kteří dokázali duchovně, duchovním zrakem pohlížet na Kristovu událost; nechtěli tedy psát vnější životopis, nýbrž vzali staré zasvěcovací spisy (podrobněji jsou tyto souvislosti popsány v mém spise *Křesťanství jako mystická skutečnost*) a poukázali na to, jak se to, co se dělo v hloubi mystérií, v Kristově události událo božským vedením vývoje na jevišti dějin. Co se tedy dělo v mystériích se zasvěcovaným, iniciovaným člověkem v malém, to se s bytostí, již nazýváme Kristem, stalo na velkém jevišti světových dějin - bez přípravy, která k tomu byla pro lidi nutná, a bez skrytu mystérií. Před očima všech se odehrálo to, co bylo dříve poznatelné jen očím mystických žáků v nejhlubší svatyni mystérií.

To je opět něco, co cítili první křesťanští učitelé s posvátnou úctou. Jaký jen pocit nehodnosti povstal v pravých, opravdových křesťanských učitelích, když měli uchopit právě jádro a smysl evangelií!

Tatáž skutečnost však přivodila ještě něco jiného, co souvisí s nutností interpretovat dnes evangelia tak, jak se to děje v antroposoficky orientované duchovní vědě. Jestliže jste sledovali výklady evangelií, jak zde byly podávány, mohli jste povšimnout, že se nejprve nevycházelo z toho, co podávají Akáša tradované evangelijní knihy; neboť to, co podávají tradované evangelijní knihy, se považuje za něco veskrze nespolehlivého.

Čtením v kronice Akáša se naproti tomu vracíme k duchovnímu Písmu, ztvárněnému těmi, kdo sami dovedli duchovně číst. A když se potom poukáže na některé místo, teprve pak se v příslušném výkladu pojednává o tradované větě, jak stojí v knihách; a nyní se zkoumá, zda a do jaké míry souhlasí s podobou, kterou lze znovu získat z kroniky Akáša. Matoušovo, Markovo i Lukášovo evangelium tak musí být znovu získáno z kroniky Akáša.

A teprve porovnání tradice s původní podobou nám ukazuje, že to nebo ono je třeba číst tak nebo onak; a každá tradice, která se může opírat jenom o Písmo, musí sejít z cesty a podlehnout omylu. Evangelia musí být v budoucnosti nejen vysvětlena, ale vůbec obnovena ve své pravé, původní podobě. Když se pak někdo podívá na to, co se tu obnovuje, nemůže už říci, že to může nebo nemusí být pravda - neboť ukáže-li se nyní ona shoda, bude tím zřejmé, že nám teprve čtení v kronice Akáša může zajistit správný text evangelií. A evangelia se pak zase stanou důkazem správnosti toho, co je v nich písemně uvedeno.

To již bylo na četných místech ukázáno. Uveďme si příklad.

Dejme tomu, že Ježíši Kristu byla před soudem položena otázka, například zda je králem, jehož poslal Bůh, nebo jakákoli jiná; a on tážajícímu se odpověděl: „Ty sám jsi to řekl.“ - Každý, kdo poctivě přemýšlí a nechce evangelia vykládat metodou současných profesorů, musí přiznat, že vlastně nemůže s touto odpovědí Ježíše Krista „Ty sám jsi to řekl“ spojit žádný reálný smysl, ani citový, ani rozumový. Neboť vezme-li to po citové stránce, musíme se ptát, proč mluví tak neurčitě, že vůbec není možné poznat, co tím chce naznačit: „Ty sám jsi to řekl.“ Chce-li tím říci: „Tak tomu je“, pak to nemá vůbec žádný smysl; neboť slova tážajícího se nechtějí vyjádřit žádné tvrzení, nýbrž otázku. Jak tedy může být taková odpověď smysluplná?

A vezme-li to po stránce rozumu - jak bychom se jen dát mohli domnívat, že ten, koho si musíme představit jako nadaného nesmírnou moudrostí, volí pro své odpovědi takovéto formulace? Pokud se však tato slova podají tak, jak stojí v kronice Akáša, pak dávají úplně jiný smysl. Neboť v kronice Akáša nestojí: „Ty sám jsi to řekl“, nýbrž: „Na to můžeš dát odpověď jen ty!“, a rozumíme-li tomu správně, znamená to: Na tvou otázku bych musel dát odpověď, kterou člověk sám o sobě nikdy nesmí dát, nýbrž může ji dát jen ten, kdo stojí před ním. Zda to je či není pravda, o tom já nemohu mluvit; uznání této pravdy nepřísluší mě, nýbrž tobě. Ty to musíš říci; jedině potom by to mělo význam!

Nyní můžeme říci: To může nebo nemusí být pravda. - Zajisté, kdyby chtěl někdo usuzovat abstraktně, měl by pravdu.

Když se však na celý výjev podívám a zeptám se: Mohu tomu, co zde stojí, porozumět lépe, vezmu-li reprodukci z kroniky Akáša?, potom každý uzná, že tomuto výjevu může porozumět jedině takto. A

může si pak také říci, že poslední přepisovatel nebo překladatel tohoto místa věci již nerozuměl, protože je obtížná, a napsal proto nepřesnost. A ten, kdo ví, kolik věcí se na světě píše nepřesně, se pak už vůbec nebude divit, že tu máme co dělat s nepřesnou reprodukcí. Jak bychom tedy neměli mít právo, teď, kdy začíná nová epocha lidstva, uvést evangelia opět do původní podoby, prokazatelné z kroniky Akáša?

Jak se to s celou věcí mělo, se zřetelně ukáže - a lze to dokonce i vnějším způsobem, historicky dokázat - podíváme-li se v tomto ohledu na Matoušovo evangelium. Stačí jen, abychom se rozpomenuli na dějepis. To nejlepší, co bylo řečeno o vzniku Matoušova evangelia, si můžete přečíst již v *Tajné nauce* od H. P. Blavatské, ve třetím svazku; stačí jen správně ji posoudit a zhodnotit.

Koncem druhé poloviny čtvrtého století psal svá díla jistý církevní otec, svatý Jeroným. Z toho, co píše, se dozvídáme (a můžeme to naprosto potvrdit i na základě bádání tajné vědy), že Matoušovo evangelium bylo původně napsáno hebrejsky a že tento církevní otec dostal Matoušovo evangelium vlastně tak, že v předloze, kterou ještě dostal k nahlédnutí (dnes bychom možná řekli „ve svém vydání“), měl před sebou původní jazyk tohoto evangelia s dosud přístupnými hebrejskými literami, nikoli však v jazyku, který byl tenkrát jako hebrejšina běžný. Tedy jako kdybychom například napsali Schillerovu báseň řeckými písmeny, tak asi bylo to, co měl před sebou církevní otec Jeroným, napsáno v jazyce, v němž bylo původně napsáno Matoušovo evangelium - nikoli však formou písmen tohoto jazyka, nýbrž jinými písmeny.

Tento církevní otec Jeroným však dostal od svého biskupa za úkol, aby pro jeho křesťany přeložil to, co měl k dispozici jako Matoušovo evangelium. Při tomto překládání se Jeroným zachoval nanejvýš podivně. Zaprvé si řekl, že by bylo nebezpečné přeložit toto Matoušovo evangelium tak, jak je; stály v něm totiž věci, které ti, kdo ho dosud vlastnili jako své Písmo svaté, chtěli před profánním světem skrýt. A dále měl za to, že kdyby toto evangelium takto přeložil, způsobilo by místo povznesení jen zkázu. Co tedy církevní otec Jeroným učinil? Vynechal věci, které podle jeho názoru a podle názoru tehdejší církve mohly působit zhoubně, a nahradil je jinými.

Z jeho spisů se však dozvídáme ještě více; a to, co se dozvídáme, je na celém jeho postupu nejpovážlivější: Jeroným totiž věděl, že Matoušovu evangeliu může porozumět jenom člověk zasvěcený do jistých tajných věcí - a Jeroným také doznal, že k takovým lidem nepatří. To tedy znamená, že přiznal, že Matoušovu evangeliu nerozumí! Přesto ho překládal. A tak máme dnes k dispozici Matoušovo evangelium v úpravě člověka, který mu nerozuměl, avšak na tuto podobu si potom zvykl natolik, že dal prohlásit za kacířství všechno, co se tvrdilo o Matoušově evangeliu, jestliže to nestálo u něj! To jsou všechno naprosto pravdivé skutečnosti.

Nuže, co nás hlavně zajímá a co musíme vyzvednout, je toto: Proč vlastně lidé, kteří se v prvních dobách křesťanství drželi především Matoušova evangelia, sdělovali toto evangelium jenom těm, kdo byli zasvěceni do tajného smyslu jistých věcí?

Porozumět, proč tomu tak bylo, je možné pouze tehdy, jestliže se pomocí duchovní vědy poněkud obeznámíme s charakterem zasvěcení jako takového. O těchto věcech jsme v té či oné souvislosti již častěji mluvili a zejména jsme si řekli, že zasvěcení - to znamená, dospěje-li člověk jeho prostřednictvím k získání jasnozřivé síly - vede člověka k tomu, aby si osvojil určité základní pravdy o světě. Tyto základní pravdy o světě se obvyklému vědomí jeví zprvu jako absurdní. S tím, co člověk může ve všedním životě poznat, se to má tak, že toto běžné vědomí může vůči těm nejvyšším pravdám říci jediné: že jsou paradoxní. Ale nejen to. Kdyby se s nejvyššími pravdami, to znamená s pravdami, které jsou přístupné zasvěcenci, seznámil nepřipravený člověk, buďto když by je sám uhodl, což by dokonce v určitém případě bylo možné, nebo kdyby mu byly sděleny v nedokonalém stavu, pak by se pro nepřipraveného - i kdyby to byly ty nejelementárnější pravdy - staly na nejvyšší míru nebezpečnými. I kdyby se podalo to nej čistší, to nejvyšší o světě, působilo by to zhoubně na něj samotného i na jeho okolí.

A kdo dnes zná nejvyšší pravdy, ten také ví, že nemůže postupovat tak, že by například k sobě někoho zavolal a sdělil *mu* ta nejvyšší tajemství světa. To, co je skutečně nejvyššími pravdami, nemůže být sdělováno tak, že to ústa vysloví a ucho uslyší, nýbrž cesta, jak by mohly být sdělovány nejvyšší - pravdy, je taková, že člověk, který chce být žákem, je zvolna a postupně připravován, a tato příprava probíhá tak, aby se poslední závěr, tedy sdělení tajemství, neudál z úst do uší, nýbrž aby žák na základě přípravy dospěl v určitém okamžiku k tomu, že před ním ono tajemství, ono mystérium vytane, takže nemusí být vysloveno ústy, nemusí být vyslechnuto ušima. Musí být zrozeno v duši tím, co se událo mezi učitelem a žákem.

A nemůže existovat prostředek, jak si na zasvěcenci vynutit poslední věci okultních tajemství; neboť nikdo nemůže být donucen - nějakým prostředkem fyzické pláně - aby svými ústy prozradil něco z vyšších tajemství. Vyšší tajemství jsou prostě taková. A rovněž kdyby někomu nezralému bylo z úst druhého sděleno to, co jako vyšší tajemství musí zrodit jeho duše sama, muselo by se to stát osudným i pro toho druhého; neboť sdělující by byl pro zbytek své inkarnace zcela vydán v moc posluchače. To je ale něco, co nikdy nemůže nastat, jestliže učitel pouze připravuje a žák nechává pravdy rodit se z duše.

Když tohle víme, pochopíme také, proč původní Matoušovo evangelium nemohlo být jen tak beze všeho sdělováno - protože lidé nebyli zralí na to, co v něm stálo. Jestliže na to nebyl zralý ani církevní otec Jeroným, tím méně zralí byli ostatní. Ti, kdo původně vlastnili tato sdělení, ebionité⁴⁴, tyto věci proto jen tak nesdělovali; po přijetí nezralými lidmi by totiž byly tak obráceny, že by musely vést k tomu, co uvádí církevní otec Jeroným: nesloužily by povznesení, nýbrž zkáze. Jeroným to pochopil, přesto se však odhodlal Matoušovo evangelium jistým způsobem sdělit světu.

To tedy znamená, že tento spis byl přece jen určitým způsobem sdělen a působil ve světě. Když se nyní ohlédneme, jak působil, musíme mnohé shledat na základě okultních pravd pochopitelným. Kdopak by chtěl, stojí-li na půdě okultismu, jakkoli připustit, že všechna ta pronásledování atd. v křesťanském světě by mohla souviset se samotným principem Ježíše Krista? Kdopak by si nemusel, stojí-li na půdě okultismu, říci, že do vnějšího vývoje muselo vstoupit něco, co nemohlo spočívat ve smyslu křesťanského vývoje? Zkrátka, muselo tu dojít k nějakému obrovskému nedorozumění.

Včera jsme mluvili o tom, že na půdě křesťanství musíme mluvit například o Apolloniovi z Tyany, představili jsme si velikost a význam Apollonia z Tyany a nazvali jsme ho dokonce Adeptem. Když ale prolistujeme původní křesťanskou literaturu, najdeme naproti tomu všude obvinění proti Apolloniovi z Tyany, jako by všechno, co učinil, co vykonal, vykonal jen pod vlivem ďábla. Máme zde něco, co musíme nazvat nejen nepochopením, nýbrž překroucením osobnosti a činů Apollonia z Tyany. A to je jen jeden příklad z mnoha. Pochopíme to jen tehdy, uvědomíme-li si, že evangelia byla předávána způsobem, který musel vést k nedorozumění, a že dnes máme na půdě okultismu za úkol vrátit se k pravému smyslu křesťanství, proti němuž se doba prvního učení mnohokrát prohřešila; a bude pro nás pochopitelné, že křesťanství bude muset svou příští epochu prožít jiným způsobem než epochy dřívější.

Na druhé straně jsme si řekli, že mnohé z toho, o čem zde na tomto místě mluvíme, můžeme vlastně říkat jenom proto, že jsou tu lidé, kteří prošli naším duchovně-vědeckým vývojem posledních let nebo mají dobrou vůli na tento vývoj přistoupit, lidé, kteří ve své duši mají náležitě citové hodnoty, aby tato sdělení nechali na svou duši působit. V podstatě totiž duše mezi mystériem na Golgotě a dnešní dobou prošly přinejmenším jednou učební inkarnací, a proto dnes už můžeme o evangeliích mluvit, aniž bychom museli mít obavy, že tím vyvoláme něco neblahého.

Vidíme tedy onu zvláštní skutečnost, že evangelia musela být sdělena, ale že křesťanství mohlo být pochopeno jen ve své nejnedokonalejší podobě, a že si evangelia vyžádala metodu bádání, při níž se bádání už nevyzná v tom, co je nebo není historické, a čímž lze nakonec také všechno popírat. A do srdcí a duší lidí bude muset vstoupit to, co lze zřít jako původní podobu; což bude muset vytvořit novou sílu, aby to, s čím se nyní lidé budou setkávat, mohlo být přijato těmi, kdo dovedli vnímat důstojnost událostí od Janova křtu až k mystériu na Golgotě.

Interpretace Kristovy události z okultního stanoviska je tak nutnou přípravou pro duše, které mají v nejbližší budoucnosti prožívat něco nového, které mají pohlížet do světa s novými schopnostmi. A stará podoba evangelií získá plnou hodnotu teprve tím, že se je lidé naučí číst na základě kroniky Akáša; neboť teprve ta jim dává jejich plnou hodnotu. Zvláště pak úplný význam události na Golgotě bude moci být podán jenom pomocí okultního bádání. Co může pro lidské duše vyplývat z této události, bude moci být poznáno jenom tehdy, jestliže budou lidé s to pochopit původní význam této události pomocí okultního bádání. To nás čeká v příštích dnech, nakolik se tak může stát v jednom krátkém přednáškovém cyklu: objasnit všechno, co může lidská duše sama v sobě prožít pod vlivem Kristova impulzu, abychom pak postoupili k poznání toho, co se stalo v Palestině a na Golgotě, a to v ještě hlubším smyslu, než jsme si dosud mohli říci.

Karlsruhe, 8. října 1911